

REVISTA FORUMUL JUDECĂTORILOR

Revistă semestrială de atitudine și studii juridice

Nr. 2/2016

**EDITURA UNIVERSITARĂ
București**

Tehnoredactare: Ameluța Vișan
Coperta: Ionuț Militaru
Angelica Mălăescu

Copyright © 2016
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate pentru Editura Universitară și Asociația Forumul Judecătorilor din România

ISSN 2065-8745

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/20658745

Distribuție: tel.: 021-315.32.47 / 319.67.27 / 0744 EDITOR / 07217 CARTE
comenzi@editurauniversitara.ro
O.P. 15, C.P. 35, București
www.editurauniversitara.ro

IMPORTANT

Revista **Forumul Judecătorilor** apare semestrial și se difuzează numai pe bază de abonament.

Prețul unui exemplar este 50 lei, în acest preț fiind incluse și cheltuielile de difuzare, iar costul unui abonament anual este de 100 lei (2 numere).

Toți cei interesați în a contracta un abonament o pot face prin una din următoarele modalități:

- direct la sediul editurii din Bd. Nicolae Bălcescu nr. 27-33, Bloc Unic, Scara B, Etaj 4, Apartament 38, Sector 1, București
- prin mandat poștal sau ordin de plată în contul Editura Universitară nr. RO58RNCB0285004668690001 deschis la Banca Comercială Română – Sucursala Unic
- prin telefon/fax la numerele 021-315.32.47, 021-319.67.27
- prin e-mail la adresa secretariat@editurauniversitara.ro.

REVISTA FORUMUL JUDECĂTORILOR

Director:

jud. Dragoș Călin,
Curtea de Apel București

Redactor-șef:

jud. Ionuț Militaru,
Curtea de Apel București

Redactor-șef adjunct:

jud. Roxana Călin,
Tribunalul București

Colegiul de redacție:

jud. Paula-Andrada Coțovanu,
Consiliul Superior al Magistraturii –
Inspekția Judiciară

jud. Ana-Maria Lucia Zaharia,
Curtea de Apel București

jud. Florin Mihăiță,
Judecătoria Sect. 4, București

jud. dr. Gabriel Caian,
Ministerul Afacerilor Externe

jud. Alexandra Gherghesu,
Curtea de Apel Iași

jud. Carla Anghelescu,
Tribunalul București

jud. Victor Constantinescu,
Judecătoria Sect. 6, București

jud. Vasile Bozeșan,
Tribunalul Teleorman

jud. Claudiu Drăgușin, Judecătoria Sect.
4, București

jud. Cristinel Ghigheci, Curtea de Apel
Brașov

jud. Ioana-Maria Cîmpean, Judecătoria
Timișoara

Colegiul științific:

prof. univ. dr. Mihai Șandru,
Academia Română

jur. Mihai Banu,
Revista Română de Drept European
Ruben Murdanaigum,
solicitor, Rubens Solicitors, Notaries
and Estate Agents Lochgilphead,
Marea Britanie

lector univ. dr. Anamaria Groza,
judecător, Judecătoria Craiova

prof. univ. dr. Jaime Octávio Cardona
Ferreira, Universitatea Lusíada din
Lisabona, Fost Președinte al Curții
Supreme de Justiție din Portugalia,
Președinte al Consiliului Jude-
cătorilor de Pace din Portugalia

Colaboratori principali:

Judge Alex Kozinski,
United States Court of Appeals for
the Nine Circuit

jud. Mihaela Amos Piguet,
Tribunal du canton de Vaud,
Lausanne, Elveția

Avv. Monica Adriana Marinescu,
Ordine degli Avvocati di Roma, Italia

jud. Simona Kovács,
Judecătoria Târgu Secuiesc

Ion Guzun, coordonator de programe,
Centrul de Resurse Juridice din
Moldova

jud. Ivan Georgiev,
Tribunalul Regional Sofia, Bulgaria

jud. Veronica Gavriș Todinca, Judecătoria
Sighetu Marmăției

Ioana Alexandra Precup, student,
Facultatea de Științe Economice,
Juridice și Administrative, Univer-
sitatea Petru Maior Tg. Mureș

Redactor: Monica Stoian

Lista principalelor abrevieri

C. Ap.	Curtea de Apel
C.E.	Comunitățile Europene
CEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
CJCE	Curtea de Justiție a Comunităților Europene
CJUE	Curtea de Justiție a Uniunii Europene
Convenția	Convenția Europeană a Drepturilor Omului
C.S.M.	Consiliul Superior al Magistraturii
Dalloz	Recueil le Dalloz
Dec. civ., pen.	Decizia civilă, penală
D.N.A.	Direcția Națională Anticorupție
D.I.I.C.O.T.	Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism
I.N.M.	Institutul Național al Magistraturii
înch.	încheierea
Î.C.C.J.	Înalta Curte de Casație și Justiție
J.O.U.E.	Jurnalul Oficial al Uniunii Europene
Jud.	Judecătoria
M.J.L.C.	Ministerul Justiției și Libertăților Cetățenești
M. Of.	Monitorul Oficial al României, Partea I
n.a./ n.n.	nota autorului / nota noastră (urmată de inițialele autorului)
n.t.	nota traducătorului
O.N.U.	Organizația Națiunilor Unite
S. civ., pen., com., cont. adm.	Secția civilă, penală, comercială, de contencios administrativ
sent. civ., pen.	Sentiința civilă, penală
subl. ns.	Sublinierea noastră (a autorului)
TFP	Tribunalul Funcției Publice al Uniunii Europene
TPI	Tribunalul de Primă Instanță al Comunităților Europene
Trib.	Tribunalul
TUE	Tratatul privind Uniunea Europeană
TCE	Tratatul instituind Comunitatea Europeană
UE	Uniunea Europeană

Cuprins

INTERVIURI – Dreptul Uniunii Europene și tribunalele constituționale ale statelor membre	15
Interviuri cu Oliver Dörr, Francisco Pereira Coutinho, Janne Salminen	15
ATITUDINI	
Cristinel Ghigheci - În ce constă imparțialitatea judecătorului?	25
Donald P. Judges - Who do They Think They Are? [articol în lb. engleză]	35
Rebecca D. Gill, Rafael Oganessian - The Ideal Judge: How Implicit Bias Shapes Assessment of State Judges [articol în lb. engleză]	75
Asociația Forumul Judecătorilor din România - <i>White Paper</i> - Necesitatea eliminării din legislație a categoriei personalului de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor	99
Asociația Forumul Judecătorilor din România - <i>White Paper</i> - Diurnele încasate în sistemul judiciar. Necesitate sau risipă bugetară?	112
Chestionar privind statutul magistraților - detașarea la alte instituții, promovarea, reglementarea remunerării, aplicarea unui cod deontologic și răspunderea (Finlanda, Suedia, Germania, Letonia, Polonia, Ungaria, Croația, Estonia, Cipru, Portugalia, Marea Britanie)	119
STUDII JURIDICE	
Enric Fossas Espadaler - Legislador y derecho fundamental al juez legal [articol în lb. spaniolă]	176
Cristinel Ghigheci - Garanțiile unui proces echitabil conferite de art. 6 par. 1 din Convenție, în cauzele împotriva României (II)	203
Cristinel Ghigheci - Garanțiile conferite suspectului sau inculpatului de art. 6 par. 3 din Convenție, în cauzele împotriva României	234
JURISPRUDENȚĂ	
Din jurisprudența recentă a Curții Europene a Drepturilor Omului	269
1. Cauza <i>Schipani și alții c. Italiei</i> . Obligația instanței de a analiza și de a-și motiva refuzul de a efectua o trimitere preliminară la Curtea de Justiție a Uniunii Europene. Încălcarea art. 6 par. 1 din Convenție (prezentare de Dragoș Călin)	269
2. Eliberarea din funcție ca urmare a refuzului acordării autorizației de acces la informații clasificate. Imposibilitatea contestării în fața unei instanțe a acestui refuz. Încălcarea art. 6 din Convenție. Hotărârea CEDO în cauza <i>Miryana Petrova c. Bulgariei</i> (prezentare și notă de Răzvan Anghel)	275
3. Limitele imunității de jurisdicție a statelor în materia conflictelor de muncă. Încălcarea dreptului de acces la o instanță prin recunoașterea necondiționată a acestei imunități. Hotărârea pronunțată de CEDO în cauza <i>Radunović și alții c. Muntenegrului</i> (prezentare și notă de Răzvan Anghel) ..	281
4. Decizia de inadmisibilitate pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului la 8 noiembrie 2016 în cauza <i>Zeynep Mercan c. Turciei</i> (prezentare și notă de Dragoș Călin)	288
Din jurisprudența recentă a Curții de Justiție a Uniunii Europene	293
1. Mandat european de arestare. Computarea detenției executate în statul membru de executare. Noțiunea de “detenție” din cuprinsul articolului 26 alineatul (1) din Decizia cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre	293
2. Extradare către un stat terț a unui resortisant al unui alt stat membru care și-a exercitat dreptul la liberă circulație.	

Restricție privind libera circulație a cetățenilor europeni. Justificare a restricției întemeiată pe prevenirea impunității. Proportionalitate și măsuri alternative.....	296	procuror în condițiile art.51 alin.(1) din Legea nr.303/2004, la data încetării mandatului funcției de conducere.	316
3. Acțiune în anularea căsătoriei introdusă de un terț după decesul unuia dintre soți. Competența instanțelor din statul membru pe teritoriul căruia se află reședința "reclamantului"	300	5. Menționarea în anumite evidențe informatice (ECRIS) a redactărilor pe numele judecătorului președinte de complet în loc de menționarea în dreptul asistentului judiciar care a redactat hotărârea, explicată de împrejurarea că programul informatic nu a permis o vreme o altfel de evidență (limitare a tehnicii), nu este de natură a crea o situație discriminatorie, cât timp din analiza întregii evidențe (scriptice) a instanței respective rezultă care a fost în realitate activitatea reclamantei	321
4. Art. 17 din Decizia-cadru 2008/909/JAI. Interpretarea unei norme naționale din statul de executare care prevede o reducere a pedepsei privative de libertate ca urmare a muncii prestate de persoana condamnată în cursul detenției sale în statul emitent, reducere care nu este permisă de dreptul statului emitent (selecții de Anamaria Groza).....	302	6. Dispozițiile art.54 alin.(1) teza întâi din Legea nr.317/2004 sunt constituționale în măsura în care persoana aleasă pentru ocuparea unui loc vacant își exercită calitatea de membru al Consiliului Superior al Magistraturii pentru restul de mandat rămas până la expirarea termenului de 6 ani.	331
Din jurisprudența recentă în materia organizării judecătorești și a statutului magistraților	306	7. Refuzul Consiliului Superior al Magistraturii de a propune eliberarea unui judecător din funcție. Controlul de legalitate al deciziilor de pensionare se exercită după o procedură specială, refuzul fiind nelegal, câtă vreme s-a formulat în pofida unui act valabil prin care judecătorul a fost pensionat.	351
1. Punct de vedere emis de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la „compatibilitatea funcției de judecător cu cea de investitor la bursă”, comunicat Ministerului Justiției, ca organ cu inițiativă legislativă. Lipsa naturii juridice a unui act administrativ.	306	8. Legiuitorul nu a reglementat ca, la înscrierea la un concurs/examen pentru ocuparea unei funcții de conducere, de procuror militar, candidatul la funcția respectivă trebuie să aibă calitatea de militar/ofițer activ la data înscrierii.	367
2. Deși, din considerente de oportunitate, poate fi refuzată acordarea concediului de odihnă pe perioada vacanței judecătorești, dreptul judecătorului la concediu nu poate fi atins în substanța sa, ceea ce înseamnă că exercitarea acestuia ar urma să se facă în alte perioade, în cursul anului judecătorec, fapt de natură să atragă perturbarea semnificativă a activității instanței.	310	9. Atât timp cât nu există o soluție definitivă cu privire la încălcarea Codului deontologic pe aspectele încheiate, depunerea unui magistrat la evaluarea activității profesionale la acest criteriu este nelegală. Comisia de evaluare nu se poate substitui competențelor Consiliului Superior al Magistraturii în aprecierea încălcării Codului deontologic.	372
3. Concursul de promovare în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție. Proba interviului. Instanța de judecată nu se poate substitui unei comisii de examen sau de concurs în dreptul său de apreciere consacrat prin lege sau regulament, neputând proceda la acordarea unui alt punctaj decât cel stabilit de comisia de concurs, în speță, de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii.	313	10. Gestionarea resurselor umane în sistemul judiciar, prin ocuparea posturilor vacante raportat la rațiunile și necesitățile sistemului judiciar, reprezintă atributul exclusiv al intimatului Consiliului Superior al Magistraturii. Instanța de judecată nu are	

abilitarea legală de a dispune, în mod direct, la cererea unui magistrat, transferul acestuia de la o instanță sau parchet la o altă instanță/parchet. 379

11. Activitatea magistratului nu poate fi privită rigid ca fiind aferentă timpului de muncă efectiv lucrat. A accepta o astfel de interpretare echivalează cu negarea însăși a statutului și specificului funcției de magistrat. Judecătorii nu beneficiază de plata orelor suplimentare, în condițiile în care programul invocat, de opt ore, este deseori depășit, fie din pricina volumului de muncă, fie activității specifice în diverse

materii, în special în cea penală. (selecții de Dragoș Călin și Paula-Andrada Coțovanu) 383

PREZENTĂRI

Volumul "Grefa veselă" - Supliment al Revistei Forumul Judecătorilor, Editura Universitară București, 2016, ISBN 978-606-28-0268-4 392

GREFA VESELĂ

Opinie separată în versuri a judecătorului Jed S. Rakoff, U.S.D.J., în cauza *Shylock v. Antonio* 394

Contents

INTERVIEWS - European Union Law and Constitutional Courts of the Member States Interviews with Oliver Dörr, Francisco Pereira Coutinho, Janne Salminen	15	CASE-LAW	
ATTITUDES		Recent case law of the European Court of Human Rights	269
Cristinel Ghigheci - The judge's impartiality, what is it constituted of?	25	1. The case <i>Schipani and Others v. Italy</i> . The obligation of the court to analyse and give reasons for refusing to ask the Court of Justice of the European Union for a preliminary ruling. Violation of art. 6 par. 1 of the Convention (presentation by Dragos Calin)	269
Donald P. Judges - Who do They Think They Are? [Article in English]	35	2. Dismissal due to the refusal of the competent authority to grant the employee an authorization of access to classified information. Impossibility to challenge the refusal before a court. Violation of art. 6 of the Convention. ECHR judgment in Case <i>Miryana Petrova v. Bulgaria</i> (Presentation and note by Razvan Anghel)	275
Rebecca D. Gill, Rafael Oganessian - The Ideal Judge: How Implicit Bias Shapes Assessment of State Judges [Article in English]	75	3. The limits of immunities of jurisdiction of States in matters of labour disputes. Violation of right of access to a court by unconditional recognition of such immunity. Judgment of the ECtHR in Case <i>Radunović and Others v. Montenegro</i> (Presentation and note by Razvan Anghel)	281
Romanian Judges' Forum Association - White Paper - The need to eliminate the category of specialized personnel assimilated to judges and prosecutors, from the positive legislation	99	4. Decision of inadmissibility rendered by the European Court of Human Rights on 8 November 2016 in case of <i>Zeynep Mercan v. Turkey</i> (Presentation and note by Dragos Calin)	288
Romanian Judges' Forum Association - White Paper - <i>Per diem</i> collected by the judiciary. Need or budget waste?	112	Recent case law of the Court of Justice of the European Union	293
Questionnaire on the status of magistrates - secondment to other institutions, career advancement, remuneration regulation, implementation of a code of ethics and legal responsibility (Finland, Sweden, Germany, Latvia, Poland, Hungary, Croatia, Estonia, Cyprus, Portugal, UK)	119	1. European arrest warrant. Computation of detention served in the Member State where the sentence was rendered. The notion of 'detention' in Article 26 (1) of the Council Framework Decision 2002/584/JHA of 13 June 2002 on the European arrest warrant and the surrender procedures between Member States	293
LEGAL STUDIES		2. Extradition to a third-country State of a third-country nationals of another Member State who has exercised his right to free	
Enric Fossas Espadaler - Legislator and fundamental rights judge [Article in Spanish]	176		
Cristinel Ghigheci - Guarantees of a fair trial conferred by art. 6 par. 1 of the Convention in cases against Romania (II)	203		
Cristinel Ghigheci - Guarantees conferred by Art. 6 par. 3 of the Convention to suspects or defendants in cases against Romania	234		

movement. Restriction of the free movement of European citizens. Justification of the restriction based on preventing impunity. Proportionality and alternative measures	296	to continue the work of the prosecutor under Article 51.(1) of Law no. 303/2004, the date of termination of office management tool.	316
3. Action for marriage annulment brought before the court by a third party after the death of a spouse. Jurisdiction of the courts of the Member State in which the "applicant" resides	300	5. Mentioning in some computer records (ECRIS) of the name of the president of the panel of judges as editor of the judicial decision rendered, instead of mentioning the name of the judicial assistant who actually edited the judgment, with the argument that the software did not allow for a period of time such a record (technical limitation), it is not likely to create a discriminatory situation, since by analysing the entire hard copy records of the court, the real activity of the applicant may be established	321
4. Art. 17 of the Framework Decision 2008/909/JHA. Interpretation of a national law clause of the executing Member State which allows the reduction of detention established by a prison sentence as a result of work performed by the convicted person during his detention in the issuing Member State, the reduction not being allowed under the law of the issuing State (Selections by Anamaria Groza)	302	6. The provisions of article 54 para. (1) first sentence of Law no. 317/2004 is constitutional insofar as the person chosen to fill a vacancy shall exercise membership of the Superior Council of Magistracy for the remaining term left until the expiration of the six years mandate.	331
Of recent case law in the field of the judiciary and the status of Magistrates	306	7. Refusal of the Superior Council of Magistracy to allow the decision of a judge to retire. Review of the legality of retirement decisions is done according to a special procedure, the refusal of the Superior Council of Magistracy being unlawful as long as it was issued despite a valid act of retirement of the judge.	351
1. Point of view issued by the Superior Council of Magistracy on the "compatibility with the office of judges who are stock market investors", communicated to the Ministry of Justice, as an institution with legislative initiative. Lack of legal nature of an administrative act	306	8. The legislature had not impose the condition that, for a registration to participate in a contest/examination for occupying a management position in the ranking of military prosecutors, the candidate needs to be an active officer at the time of registration.	367
2. Although, for reasons of opportunity, it may be allowed to refuse to grant the leave during the judicial recess, the judge's right to leave cannot be prejudiced in its substance, which means that the leave will be granted in different periods of the judicial year, when it is unlikely to attract significant disturbance of the activity of the court. ...	310	9. As long as a final solution regarding the violation of the Code of Ethics was not rendered, downgrading a magistrate in the procedure of professional evaluation by using such a criterion is unlawful. The evaluation commission is not a substitute for the Superior Council of Magistracy and cannot analyse the Code of Ethics violations.	372
3. Competition procedures for career advancement as judge at High Court of Cassation and Justice. Interview procedure. The court cannot substitute the competition commission, in its right of discretionary analysis established by law or regulation and may not change the scoring granted by the competition commission, <i>in casu</i> , the Superior Council of Magistracy.	313	10. Human resource management in the judiciary by filling vacancies based on reasons and needs of the judiciary, is the	

exclusive attribute of the respondent Superior Council of Magistracy. The court has no legal empowerment to dispose, directly, at the request of the magistrate, its transfer from one court to another court or from one prosecutor's office to another prosecutor's office. 379

11. Activity of the magistrate cannot be regarded rigidly as related to measuring the actual time spent working. To accept such an interpretation is to deny the very status and specifics of the magistrate. Judges do not have overtime pay, as their working hours often exceed normal legal program

of eight hours, either due to excessive workload or due to specific activity in various subjects, particularly in criminal investigation. 383

PRESENTATIONS

Volume "Happy Registry", University Publishing House, Bucharest, 2016, ISBN 978-606-28-0268-4 392

HAPPY REGISTRY

Shylock v. Antonio on Appeal "Opinion" by Jed S. Rakoff , U.S.D.J. 394

Sommaire

INTERVIEWS – Droit de l'Union Européenne et les cours constitutionnelles des États membres	15	Européenne des Droits de l'Homme dans les affaires contre la Roumanie	234
Interviews avec Oliver Dörr, Francisco Pereira Coutinho, Janne Salminen	15		
ATTITUDES		JURISPRUDENCE	
Cristinel Ghigheci - Qu'est ce c'est l'impartialité du juge?	25	La jurisprudence récente de la Cour Européenne des Droits de l'Homme: ..	269
Donald P. Judges - Qui pensent-ils qu'ils sont? [article en Anglais]	35	1. L'affaire <i>Schipani et autres c. Italie</i> . L'obligation de l'instance d'analyser et de donner des raisons pour refuser de porter un renvoi à la Cour de justice de l'Union européenne. Violation de l'art. 6 par. 1 de la Convention (présentation par Dragos Calin)	269
Rebecca D. Gill, Rafael Oganessian - The Ideal Judge: How Implicit Bias Shapes Assessment of State Judges [article en Anglais]	75	2. Licenciement en raison du refus d'accorder l'autorisation d'accéder à des informations classifiées. L'impossibilité de contester le refus devant un tribunal. Violation de l'art. 6 de la Convention. L'arrêt de la CEDH dans l'affaire <i>Miryana Petrova c. Bulgarie</i> (présentation et note par Razvan Anghel)	275
L'Association «Le Forum des juges de Roumanie» - Livre blanc - La nécessité d'une législation visant à éliminer la catégorie de personnel spécialisé assimilé aux juges et procureurs	99	3. Les limites des immunités juridictionnelles des États en matière de conflits de travail. Violation du droit d'accès à un tribunal par la reconnaissance inconditionnelle de cette immunité. L'arrêt de la CEDH dans l'affaire <i>Radunović et autres c. Monténégro</i> (présentation et note par Razvan Anghel)	281
L'Association «Le Forum des juges de Roumanie» - Livre blanc - Les indemnités journalières recueillies dans le système judiciaire. Besoin ou gaspillage de budget?	112	4. La décision d'irrecevabilité rendue par la Cour Européenne des Droits de l'Homme le 8 Novembre 2016 dans l'affaire <i>Zeynep Mercan c. Turquie</i> (présentation et note par Dragos Calin)	288
Questionnaire sur le statut des magistrats - détachement auprès d'autres institutions, la promotion, la réglementation de la rémunération, la mise en œuvre d'un Code déontologique et la responsabilité (Finlande, Suède, Allemagne, Lettonie, Pologne, Hongrie, Croatie, Estonie, Chypre, Portugal, Royaume-Uni)	119	La jurisprudence récente de la Cour de Justice de l'Union Européenne:	293
ETUDES JURIDIQUES		1. Le mandat d'arrêt européen. La computation de la détention dans l'État membre d'exécution. La notion de «détention» de l'article 26 (1) de la Décision-cadre 2002/584/JAI du Conseil du 13 Juin 2002 relative au mandat d'arrêt européen et aux procédures de remise entre États membres	293
Enric Fossas Espadaler - Législateur et droit fondamental pour le juge légal [article en Espagnol]	176		
Cristinel Ghigheci - Les garanties d'un procès équitable conférés par l'article 6 par. 1 de la Convention Européenne des Droits de l'Homme dans les affaires contre la Roumanie (II)	203		
Cristinel Ghigheci - Les garanties accordées au suspect ou à l'inculpé par l'article 6 par. 2 de la Convention			

2. L'extradition vers un pays tiers d'un ressortissant d'un autre État membre qui a exercé son droit à la libre circulation. Restriction à la libre circulation des citoyens européens. Justification de la restriction basée sur la prévention de l'impunité. Proportionnalité et mesures alternatives	296	4. Le respect et la réalisation du droit reconnu par la loi en faveur du requérant à poursuivre son activité comme procureur en vertu de l'article 51 (1) de la Loi n° 303/2004, dès la cessation du mandat de la fonction de direction.	316
3. Recours en annulation du mariage exercé par un tiers après la mort d'un conjoint. Compétence des juridictions de l'État membre dans lequel le "demandeur" a sa résidence	300	5. La mention en certains dossiers informatiques (ECRIS) du nom du juge-président en tant que rédacteur au lieu de mentionner l'assistant judiciaire qui a rédigé le jugement, expliquée par le fait que le logiciel n'a pas permis à un certain temps un autre enregistrement (limitation de la technique), ne crée pas une situation de discrimination, car, en analysant l'évidence entière (scriptée) du tribunal, on peut effectivement établir la charge de travail de la requérante	321
4. L'art. 17 de la Décision-cadre 2008/909/JAI. Interprétation d'une norme juridique nationale de l'État d'exécution qui prévoit une réduction de la peine de prison en raison du travail effectué par le condamné pendant sa détention dans l'État d'émission, réduction qui n'est pas autorisée par la loi de l'État d'émission (sélection par Anamaria Groza)	302	6. Les dispositions de l'article 54 par. (1), première thèse, de la Loi no. 317/2004 sont constitutionnelles dans la mesure où la personne choisie exerce le mandat de membre du Conseil Supérieur de la Magistrature pour la durée restante jusqu'à l'expiration du terme de six ans.	331
La jurisprudence récente en matière d'organisation judiciaire et le statut des juges:	306	7. Refus du Conseil Supérieur de la Magistrature de proposer l'élèvement d'un juge de ses fonctions. Le contrôle de légalité des décisions de retraite est exercé dans une procédure spéciale et le refus est illégal quand il est rendu malgré un acte valide par lequel le juge a pris sa retraite.	351
1. Point de vue publié par le Conseil Supérieur de la Magistrature sur la „compatibilité avec la fonction de juge de l'investisseur du marché boursier”, communiqué au Ministère de la Justice, en tant qu'organe avec initiative législative. Manque de nature juridique d'un acte administratif.	306	8. Le législateur n'a pas réglementé, pour l'inscription à un concours / examen pour occuper une fonction de direction de procureur militaire, que le candidat ait la qualité de militaire / officier actif au jour de l'inscription.	367
2. Bien que, pour des raisons d'opportunité, on peut refuser d'accorder le congé pendant les vacances judiciaires, le droit de juge au congé ne peut pas être atteint dans sa substance, ce qui signifie que son exercice serait fait dans d'autres périodes, au cours de l'année judiciaire, ce qui est susceptible d'attirer une perturbation importante du travail des tribunaux.	310	9. Tant qu'il n'y a pas une solution finale en ce qui concerne la violation du Code déontologique, le déclassement d'un magistrat pour ce critère d'évaluation professionnelle est illégal. La commission d'évaluation ne remplace pas la compétence d'évaluation du Conseil Supérieur de la Magistrature en ce qui concerne le Code déontologique.	372
3. Concours de promotion en tant que juge à la Haute Cour de Cassation et de Justice. L'étape de l'interview. L'instance ne peut pas remplacer une commission de concours pour exercer son droit d'appréciation prévu par la loi ou le règlement et ne peut pas procéder à l'attribution d'une autre notation que celle établie par la commission de concours, c'est à dire le Conseil Supérieur de la Magistrature.	313	10. La gestion des ressources humaines dans le système judiciaire, en remplissant les postes vacants, pour des raisons et des besoins de la magistrature, est l'attribut	

exclusif du Conseil Supérieur de la Magistrature. Le tribunal n'a pas l'attribution juridique de disposer, directement, à la demande du magistrat, le transfert d'un tribunal / parquet à une / un autre. 379

11. L'activité du magistrat ne peut pas être vue d'une manière rigide, limitée au temps de travail effectivement travaillé. Accepter une telle interprétation c'est nier le statut même et les spécificités de la fonction de magistrat. Les juges ne bénéficient pas d'heures supplémentaires, bien que le programme invoqué, de huit heures, est souvent dépassé, soit à cause de la charge de travail ou d'une activité spécifique dans

diverses matières, en particulier dans l'enquête pénale. (sélections par Dragoș Călin et Paula-Andrada Coțovanu) 383

PRÉSENTATIONS

Le volume „Le Greffe Joyeux” - Supplément de la Revue le Forum des Juges, Maison d'édition Universitaire, Bucarest, 2016, ISBN 978-606-28-0268-4 392

LE GREFFE JOYEUX

L'opinion dissidente du juge Jed S. Rakoff, U.S.D.J., écrite en vers, dans l'affaire *Shylock v. Antonio* 393

INTERVIURI

Dreptul Uniunii Europene și tribunalele constituționale ale statelor membre

Interviuri cu Oliver Dörr, Francisco Pereira Coutinho, Janne Salminen

Oliver Dörr

Oliver Dörr a urmat studii la Facultatea de Drept a Freie Universität Berlin (1983-1988) și la London School of Economics (1988-1989), precum și o pregătire juridică pe lângă instanțe (1989-1992). A obținut titlul de doctor la Freie Universität Berlin în anul 1995, coordonator - prof. dr. Albrecht Randelzhofer. A fost colaborator științific al Institutului pentru drept internațional public, drept european și sisteme de drept străine la Freie Universität Berlin, catedra prof. dr. Albrecht Randelzhofer (1989-1996), asistent științific la Freie Universität Berlin, Facultatea de Științe Juridice (1997-2002), profesor universitar (drept internațional public și european) din iulie 2002, iar din aprilie 2004 este titular al Catedrei de drept internațional public, drept european, drept public și drept comparat al Universității din Osnabrück, unde a îndeplinit și funcțiile de decan (2009-2010) și prodecan (2010-2011). Profesor invitat la Universitatea „Andrássy” din Budapesta și Universitatea „Kardinal-Stefan-Wyszynsk” din Varșovia. Este director adjunct al Centrului de Excelență în Studii Europene „Jean Monnet” al Universității din Osnabrück.

1. Care este forma cea mai adecvată de receptare a dreptului Uniunii Europene în ordinea juridică a statelor membre? Monismul, dualismul sau pluralismul juridic?

Nu cred că există forma „cea mai adecvată” de receptare. Incorporarea la nivel național a dreptului UE este determinată din punct de vedere juridic de anumite norme ale însuși dreptului UE, pe baza efectului util al acestuia în ordinea juridică internă a statelor membre. În temeiul dreptului UE, principii precum al supremației, efectului direct, transpunerii adecvate și aplicării efective trebuie respectate, indiferent care este modelul folosit pentru a explica relația dintre dreptul intern și internațional (supranațional). Spre exemplu, directiva, ca instrument juridic prevăzut de art. 288 paragraful al treilea TFUE și practicile concrete derivate din aceste dispoziții, și anume faptul că, de obicei, dispozițiile unei directive sunt transpuse în legislația națională printr-un act oficial emis de legiuitorul național, pot fi ușor explicate prin conceptul de dualism juridic. Pe de

altă parte, efectul direct al unui regulament care se aplică direct de către autoritățile și instanțele naționale, fără intermedierea niciunui act de drept național, pare a fi mai mult o construcție monistă. Astfel, efectul intern al dreptului UE în ansamblul său poate, în opinia mea, să nu fie explicat în mod satisfăcător numai de unul dintre conceptele tradiționale.

2. Într-o logică de sisteme, coexistența dintre ordinea juridică internă și ordinea juridică externă este sau nu este una concurentă? Cum se pot respecta supremațiile, atât a Constituției în dreptul intern, cât și cea specifică ordinii juridice a Uniunii Europene?

Ca o consecință a integrării dreptului UE în dreptul național, ordinea juridică a fiecărui stat membru trebuie să abordeze două supremații juridice coexistente, una în temeiul dreptului constituțional, iar cealaltă în temeiul dreptului UE. Deoarece ambele sisteme juridice, de drept constituțional și de drept al UE, pot pretinde în mod legitim ca decizia definitivă cu privire la legitimitatea și validitatea propriilor acte juridice să aparțină fiecăruia dintre ele, întrepătrunderea lor în cadrul ordinii juridice a UE conduce, în mod necesar, la o *aporia* de natură juridică. Dreptul național al statelor membre UE acceptă, în principiu, supremația dreptului UE, inclusiv cu privire la actele și normele constituționale ale statului, dar își și rezervă dreptul de a stabili anumite limite ale acestei supremații, rezultate din suveranitatea statelor și din unele elemente fundamentale ale ordinii constituționale naționale. Acest lucru ar putea conduce *in extremo* la situații în care un act al UE (legislativ, executiv sau judecătoresc), chiar dacă este perfect legal și valabil din perspectiva dreptului UE, depășește aceste limite din perspectiva dreptului constituțional național, astfel încât

aplicarea sa în ordinea juridică națională ar fi neconstituțională. Ambele evaluări ale aceluiași act juridic, conformitatea sa cu dreptul UE și neconstituționalitatea sa în raport cu dreptul național, pot fi legitime și adecvate și *lege artis* – de aici *aporia* menționată.

În astfel de cazuri, impasul instituțional poate fi, eventual, evitat prin luarea în serios a separării puterilor judiciare, respectiv prin analizarea competențelor judiciare – și a limitelor lor – ale Curții de Justiție a Uniunii Europene, și, respectiv, ale curților constituționale naționale. Astfel, protecția elementelor de bază ale constituției naționale este, în mod firesc, în sarcina curții naționale, în timp ce, în esență, revine CJUE să se pronunțe asupra compatibilității unui act al UE cu atribuțiile Uniunii. În practică, concurența supremației UE și a celei constituționale va fi, în mod normal, rezolvată în funcție de natura actului UE în cauză. Dacă este necesară aplicarea sau integrarea acesteia în dreptul intern (spre exemplu, în cazul directivei), curtea constituțională națională va fi în măsură să facă ca propria analiză să prevaleze, în timp ce punctul de vedere al CJUE poate fi decisiv în cazul în care actul atacat trebuie pur și simplu pus în aplicare la nivel european.

3. Credeți că supremația absolută și necondiționată a dreptului Uniunii Europene a influențat în mod decisiv jurisprudența tribunalelor constituționale ale statelor membre? Trebuie să existe condiții pentru utilizarea normelor de drept al Uniunii Europene și a jurisprudenței CJUE de tribunalele constituționale?

Deoarece nu există o supremație absolută și necondiționată a dreptului UE recunoscută de curțile constituționale, aceasta nu ar fi putut, ca atare, să fi influențat jurisprudența celor din urmă. În opinia mea, curțile constituționale ale statelor membre au recunoscut, în principiu, doctrina supremației dreptului

UE și au tratat-o ca parte integrantă a dreptului național (cu rezervele descrise la întrebarea nr. 2), astfel subînțelegându-se că jurisprudența constituțională în materia ordinii juridice interne este într-un fel influențată de dreptul UE și de supremația sa în raport cu dreptul național. Această influență este deosebit de puternică în cazul în care fie dreptul constituțional în sine sau punerea sa în aplicare este contrară normelor dreptului UE (spre exemplu, interzicerea discriminării pe motiv de cetățenie sau naționalitate), sau în cazul în care o anumită normă de drept constituțional determină ca o normă determinată a dreptului UE să dobândească un caracter obligatoriu (cum ar fi, în cazul Constituției Germaniei, normele privind alegerile locale sau dreptul la o instanță constituită prin lege). În aceste două situații, curtea constituțională este obligată să aplice dreptul UE în domeniul său judiciar de competență, în primul caz, ca o chestiune legată de dreptul UE, iar în al doilea caz, ca o chestiune legată de dreptul constituțional național.

4. Declararea unor acte de drept primar al Uniunii Europene ca fiind contrarii constituțiilor naționale afectează supremația dreptului Uniunii Europene sau poate fi permisă uneori, spre exemplu, prin prisma respectării drepturilor fundamentale ale omului? Ar trebui reconsiderată, într-un asemenea context, doctrina răspunderii statului pentru încălcarea dreptului Uniunii Europene?

Astfel cum s-a explicat la întrebarea nr. 2, supremația dreptului UE este, de fapt, recunoscută de constituțiile naționale ale statelor membre și de curțile lor constituționale, cu anumite rezerve totuși, care sunt aplicabile în cazuri extreme – astfel, conceptul de supremație nu este, ca atare, afectat de jurisprudența curților constituționale naționale. Dacă, totuși, într-un caz excepțional, curtea constitu-

țională ar decide să anuleze o dispoziție a dreptului UE din motive care țin de dreptul constituțional național (spre exemplu, pentru a evita o încălcare a drepturilor fundamentale interne), acest lucru ar conduce – ca o reflectare a *aporiei* descrise în întrebarea nr. 2 – la o încălcare a dreptului UE de către statul membru în cauză, putându-se aplica astfel regula *Francovich* privind răspunderea statului.

Această regulă implică adaptarea circumstanțelor la orice cauză dată, din moment ce impune ca încălcarea respectivă a dreptului UE să fi fost „suficient de gravă”, situație care, în conformitate cu jurisprudența Curții, se produce dacă autoritatea statului „a ignorat în mod vădit și grav limitele puterii sale de apreciere”. S-ar putea considera, într-adevăr, că o astfel de încălcare gravă nu este prezentă în cazul în care o curte constituțională a apreciat că trebuie să salvgardeze elementele esențiale ale ordinii sale juridice constituționale și, în acest scop, a trebuit să anuleze o prevedere a dreptului UE. Cu toate acestea, în scopul de a evita ca dreptul Uniunii să devină excesiv de dependent de concepte juridice naționale (pierzându-și, astfel, autonomia sa esențială, în calitate de ordine juridică internațională), această excepție de la răspunderea statului ar putea fi acceptată numai cu două condiții: în primul rând, curtea constituțională ar trebui să explice în mod clar că încălcarea dreptului UE a fost, într-adevăr, rezultatul legitim al *aporiei* descrise la întrebarea nr. 2, caz în care conflictul juridic în cauză privea limitele stabilite de constituțiile naționale privind încorporarea dreptului UE și privind supremația sa în raport cu dreptul național. În al doilea rând, trebuie să se stabilească în mod clar că acea curte constituțională a respectat competențele CJUE și astfel ar trebui, în orice caz, să introducă o cerere având ca obiect pronunțarea unei hotărâri preliminare în temeiul art. 267 TFUE și să ia în

considerare faptul că este de competența exclusivă a CJUE să stabilească dacă autoritățile Uniunii acționează în limitele atribuțiilor Uniunii.

5. Judecătorul constituțional național este, în principiu, egal celui european? Putem vorbi despre o interpretare reală a dreptului primar al Uniunii Europene efectuată de tribunalele constituționale ale statelor membre?

În principiu, judecătorul constituțional se află pe o poziție de egalitate cu judecătorul european, în sensul în care ambii se găsesc pe cea mai înaltă treaptă din domeniul lor judiciar. Coexistența lor ca judecători (sau curți) de cel mai înalt rang este consecința firească a concurenței supremațiilor descrisă la întrebarea nr. 2. Și, într-adevăr, în măsura în care curțile constituționale sunt competente în domeniul lor pentru a decide cu privire la probleme care țin de dreptul Uniunii (a se vedea întrebarea nr. 3), ele au, de asemenea, competența de a interpreta dispozițiile relevante ale dreptului Uniunii, având în vedere că nu poate exista o aplicare a normelor de drept fără interpretarea aferentă. Deși o curte constituțională este, obligatoriu, o instanță supremă, competența sa de interpretare este limitată totuși de cerințele procedurale ale art. 267 paragraful al treilea TFUE: sub rezerva câtorva excepții foarte limitate, curtea constituțională ar trebui mai întâi, în orice cauză cu care este sesizată, să transmită

Curții Europene [de Justiție] o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare având ca obiect problema respectivă (respectiv întrebarea privind interpretarea). Dacă această cerință este îndeplinită și curtea constituțională acționează în limitele competențelor sale trasate în temeiul dreptului național, s-ar putea considera interpretarea realizată de aceasta a dreptului UE ca fiind o „interpretare autentică”.

6. Există un număr în creștere de tribunale constituționale care au adresat întrebări preliminare CJUE. Putem vorbi despre extrema ratio sau despre un instrument obișnuit de cooperare? În fapt, există ierarhie, confruntare sau pură cooperare între CJUE și tribunalele constituționale?

Astfel cum s-a precizat mai înainte, nu există o ierarhie naturală sau instituțională între curțile constituționale și CJUE, ci ambele categorii funcționează ca instanțe supreme în cadrul propriilor sisteme juridice. Aceste sisteme sunt interconectate din punct de vedere juridic, ceea ce conduce la coexistența instanțelor supreme descrisă mai devreme. Ca un instrument oficial de cooperare dintre acestea, tratatele prevăd procedura trimiterii preliminare la art. 267 TFUE. Dacă acest instrument este utilizat și dacă concurența supremațiilor este tratată într-un spirit de cooperare sau confruntare, nu reprezintă o chestiune de drept, ci de politică juridică sau, să spunem așa, de curtoazie a instanțelor.

Francisco Pereira Coutinho

Francisco Pereira Coutinho este absolvent și doctor în drept al Facultății de drept, Universidade Nova de Lisboa. Predă în prezent dreptul constituțional, dreptul internațional și dreptul Uniunii Europene la Instituto Superior de Ciências Sociais e Políticas și la Facultatea de drept, Univeridade Nova de

Lisboa. Este, de asemenea, consilier în cadrul Institutului Diplomatic portughez (Instituto Diplomático).

1. Care este forma cea mai adecvată de receptare a dreptului Uniunii Europene în ordinea juridică a statelor membre? Monismul, dualismul sau pluralismul juridic?

Unii autori susțin că diferitele modele observate pentru receptarea judiciară a dreptului Uniunii Europene în toate statele membre ar putea fi explicate prin diversitatea culturilor juridice (Maher, 1994:238) (Mare, 1999:233) (Claes, 2006:261), respectiv influența concepțiilor dualiste în unele state membre (Bebr 1981:682) sau existența unei curți constituționale și/sau a unor mecanisme de control constituțional. State membre cu tradiții dualiste, precum Germania sau Belgia, nu au dovedit totuși o receptare mai dificilă a principiilor efectului direct sau supremației în comparație cu statele membre cu sisteme de tip monist, cum este Franța (Alter, 1998:231,232). Mai mult decât atât, nu a fost decisivă existența unei curți constituționale. Curtea Constituțională italiană a luptat mulți ani pentru a accepta competența instanțelor de a lăsa neaplicat dreptul național în cazul în care prevederile sale veneau în conflict cu dreptul Uniunii Europene¹. Tribunalul Constituțional Federal din Germania a recunoscut această competență în anul 1971². Pentru motivele de mai sus și, cu excepția cazului puțin probabil al unei recunoașteri constituționale necondiționate atât a supremației dreptului UE, cât și a autorității Curții de Justiție a Uniunii Europene, este foarte dificilă – și mai ales lipsită de relevanță, având în vedere natura constituțională a ordinii juridice a UE – determinarea celui mai adecvat mecanism pentru încorpo-

rarea în legislația internă a dreptului Uniunii.

2. Într-o logică de sisteme, coexistența dintre ordinea juridică internă și ordinea juridică externă este sau nu este una concurentă? Cum se pot respecta supremațiile, atât a Constituției în dreptul intern, cât și cea specifică ordinii juridice a Uniunii Europene?

În cauza *Internationale Handelsgesellschaft*, CJCE a declarat supremația dreptului Uniunii Europene asupra dreptului constituțional național³. Curtea de la Luxemburg urmează un „monism european”, în care aceasta are întotdeauna ultimul cuvânt cu privire la soluționarea conflictelor dintre dreptul Uniunii Europene și dreptul național (Kumm, 1999:354). Această perspectivă a fost respinsă de tribunalele constituționale naționale, care nu renunță așa-numita *kompetenz-kompetenz* pentru controlarea constituționalității dreptului Uniunii Europene⁴. Aceste poziții au fost contestate în ultimele două decenii printr-o perspectivă pluralistă (pentru unii dualistă) asupra integrării, la care personal ader. Acesta din urmă se bazează pe ideea că Uniunea Europeană și ordinele juridice naționale au diferite „reguli de recunoaștere” (în sens hartian), fără a determina în mod necesar un conflict de norme aplicabile (MacCormick, 1993:8, 9), și anume dacă instanțele din ambele ordini juridice trebuie să respecte principiile și normele comune pe care Miguel Maduro le-a descris ca fiind „dreptul contrapunctual” (Maduro, 2003).

¹ Cauza 232/1975, *Ministero del commercio con l'estero*, hotărârea din 30 octombrie 1975, și cauza 170/1984, *Granital*, hotărârea din 5 iunie 1985, ambele accesibile la pagina web www.gjurcost.org.

² Cauza 2 BvR 225/699.06.1971, „Lu'tticke”, *Entscheidungen des Bundesverfassungsgerichtes*, 31: 145, nr.3, a).

³ Cauza 11/70, *Internationale Handelsgesellschaft*, EU:C:1970:114.

⁴ Cea mai faimoasă cauză a fost *Maastricht* a Tribunalului Constituțional Federal din Germania (2 BvR 2134/92 e 2 BvR 2159/92, *Entscheidungen des Bundesverfassungsgerichtes* (1993) 89, p. 155).

3. Credeți că supremația absolută și necondiționată a dreptului Uniunii Europene a influențat în mod decisiv jurisprudența tribunalelor constituționale ale statelor membre? Trebuie să existe condiții pentru utilizarea normelor de drept al Uniunii Europene și a jurisprudenței CJUE de tribunalele constituționale?

Integrarea în Uniunea Europeană se dezvoltă printr-un proces de cooperare care include mai mulți actori naționali și supranaționali, respectiv curțile constituționale și Curtea de Justiție a Uniunii Europene. Într-adevăr, ordinea juridică a Uniunii Europene a fost, în mare măsură, un produs secundar al unui dialog judiciar între judecătorii naționali și europeni, care presupune, în esență, o „negociere” în curs de desfășurare cu privire la interpretarea normelor juridice (Alter, 2001:38). Un bun exemplu în acest sens a fost încorporarea în jurisprudența CJUE a principiilor fundamentale ale sistemelor juridice naționale, cum ar fi protecția drepturilor fundamentale, care a apărut imediat după proclamarea supremației necondiționate⁵. Rezultatul acestui proces de îmbogățire reciprocă a fost crearea unor comunități de actori juridici angajați în dezvoltarea unei ordini juridice „cvasifederale” (Chalmers 1997:164).

4. Declararea unor acte de drept primar al Uniunii Europene ca fiind contrarii constituțiilor naționale afectează supremația dreptului Uniunii Europene sau poate fi permisă uneori, spre exemplu, prin prisma respectării drepturilor fundamentale ale omului? Ar trebui reconsiderată, într-un asemenea context, doctrina răspunderii statului pentru încălcarea dreptului Uniunii Europene?

Ordinea juridică a Uniunii Europene are un sistem foarte sofisticat de protecție a drepturilor fundamentale, întemeiat pe Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și pe tradițiile constituționale comune ale statelor membre (art. 6 TUE). Asta înseamnă că tribunalele constituționale nu pot controla în mod unilateral constituționalitatea actelor de drept al Uniunii Europene. În schimb, în cazurile în care au găsit o posibilă încălcare de dreptul UE a sistemului național de protecție a drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene, există o obligație de a efectua o trimitere preliminară în validitate la CJUE. Având în vedere compatibilitatea sistemică a protecției drepturilor fundamentale între Uniune și statele membre, CJUE ar trebui, în principiu, să constate nulitatea actului. Numai în cazul puțin probabil în care CJUE nu înlătură un act de drept al Uniunii Europene care se abate de la principiile fundamentale ale statului de drept, cum ar fi drepturile fundamentale care decurg din tradițiile constituționale comune, un tribunal constituțional ar putea, în ultimă instanță, să își asume o ruptură sistemică în coerența dintre ordinile judiciare europene și naționale și să nu aplice actul juridic al Uniunii Europene în cauză. O atare decizie ar deschide totuși în mod inevitabil calea pentru răspunderea statului și pentru o procedură de constatare a încălcării dreptului UE. Considerațiile de mai sus ar putea fi făcute, *mutatis mutandis*, și în ceea ce privește chestiunile de competență. De asemenea, în aceste cauze, tribunalele constituționale ar trebui să ofere o șansă CJUE să se pronunțe în această privință și numai în cazul în care aceasta din urmă

⁵ Cauza 11/70, *Internationale Handelsgesellschaft*, EU:C:1970:114.